

Van új a Nap alatt? A Balaton Kiemelt Térség aktuális területfejlesztési kérdései

**30 éves a területfejlesztési törvény
Szakmai konferencia**

**2026. január 16.
Siófok**

**Fekete Károly
kutatásvezető**

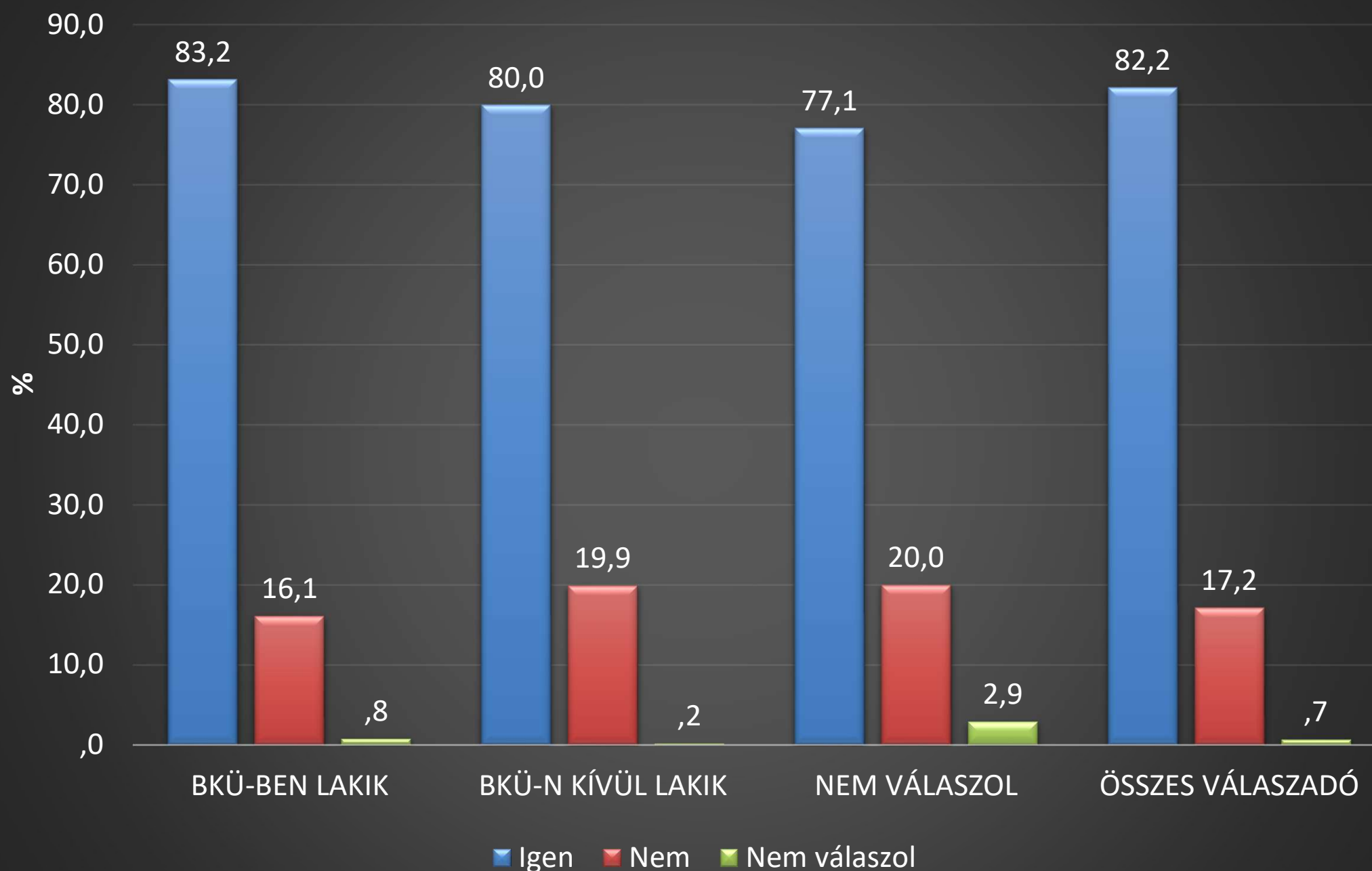
***Balatoni Integrációs és Fejlesztési Ügynökség
Nonprofit Kft.***

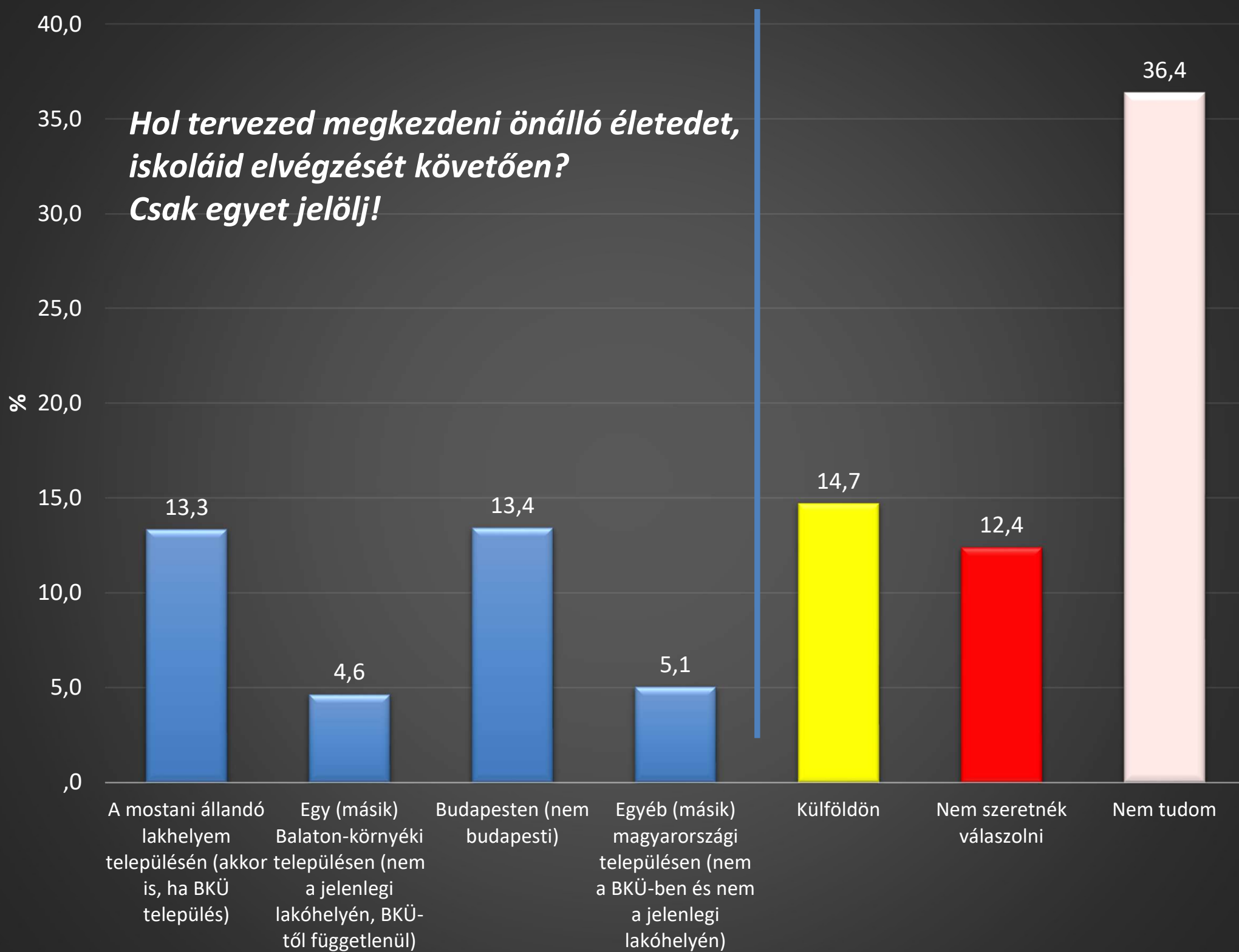
Társadalomtudományi Kutatócsoport

Demográfia, infrastruktúra, környezet...

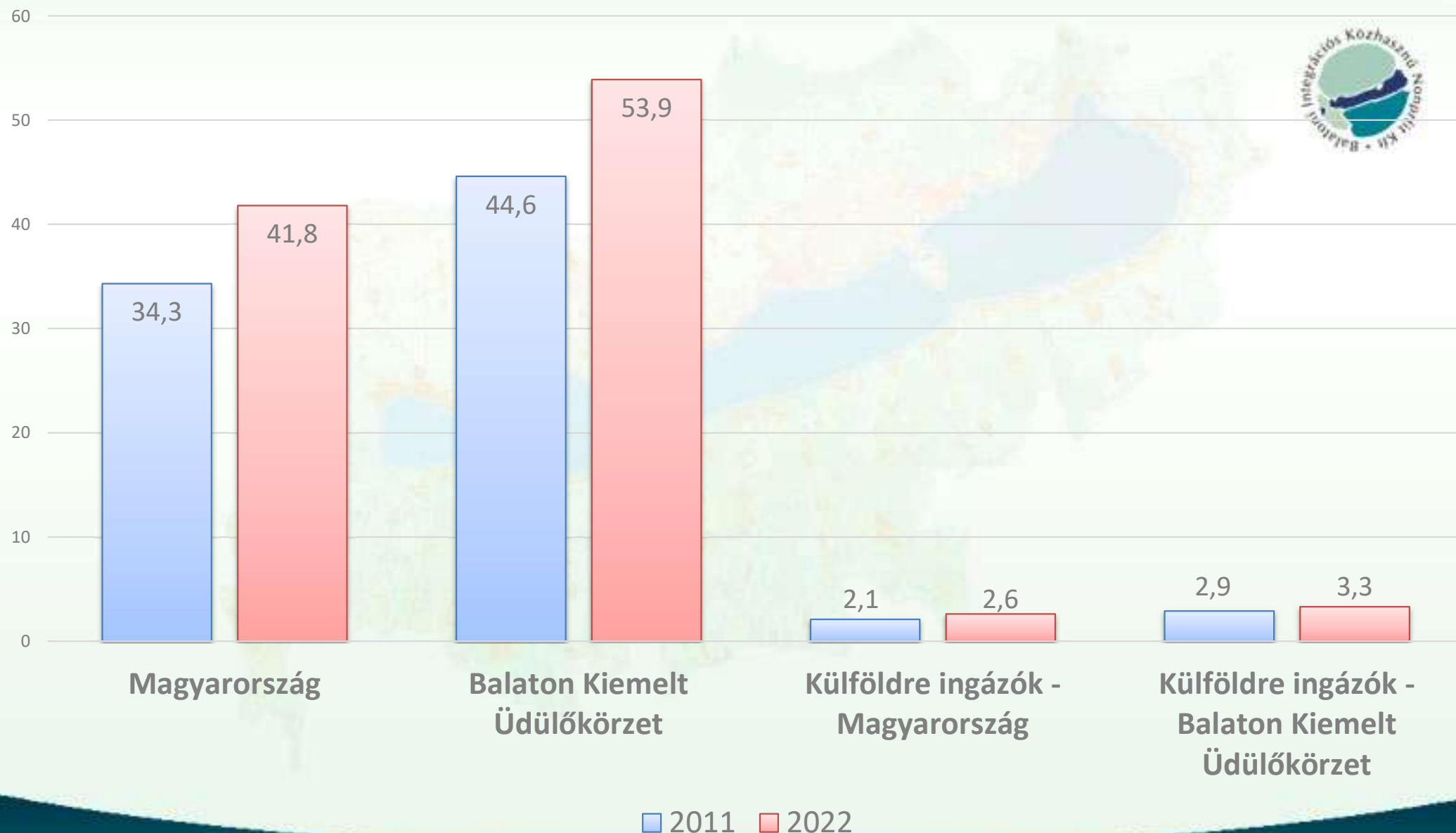
1) PROBLÉMAFELVETÉS

„Szeretsz-e az állandó lakóhelyeden élni?” (2025 – 2400 BKÜ középiskolás diák!)

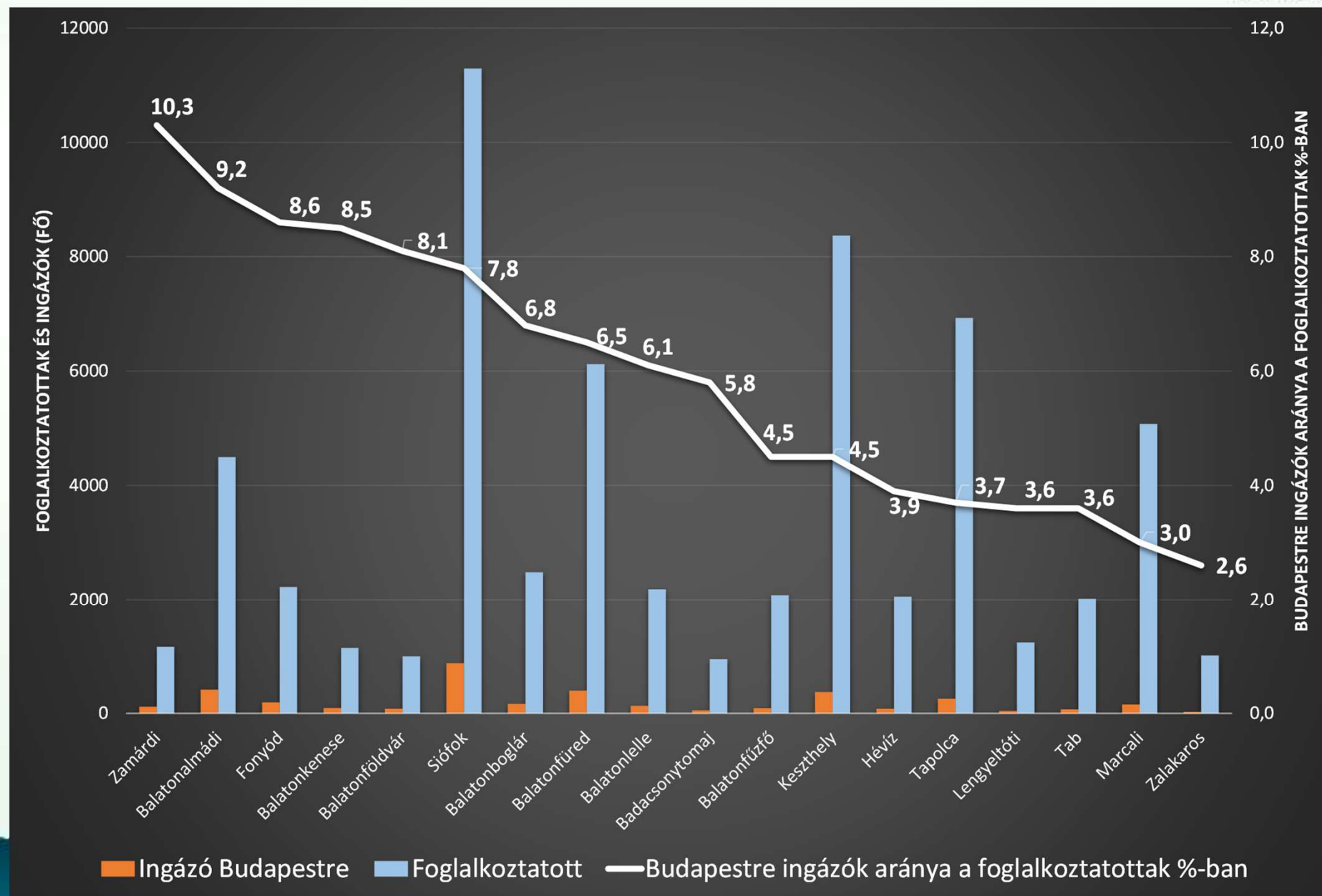

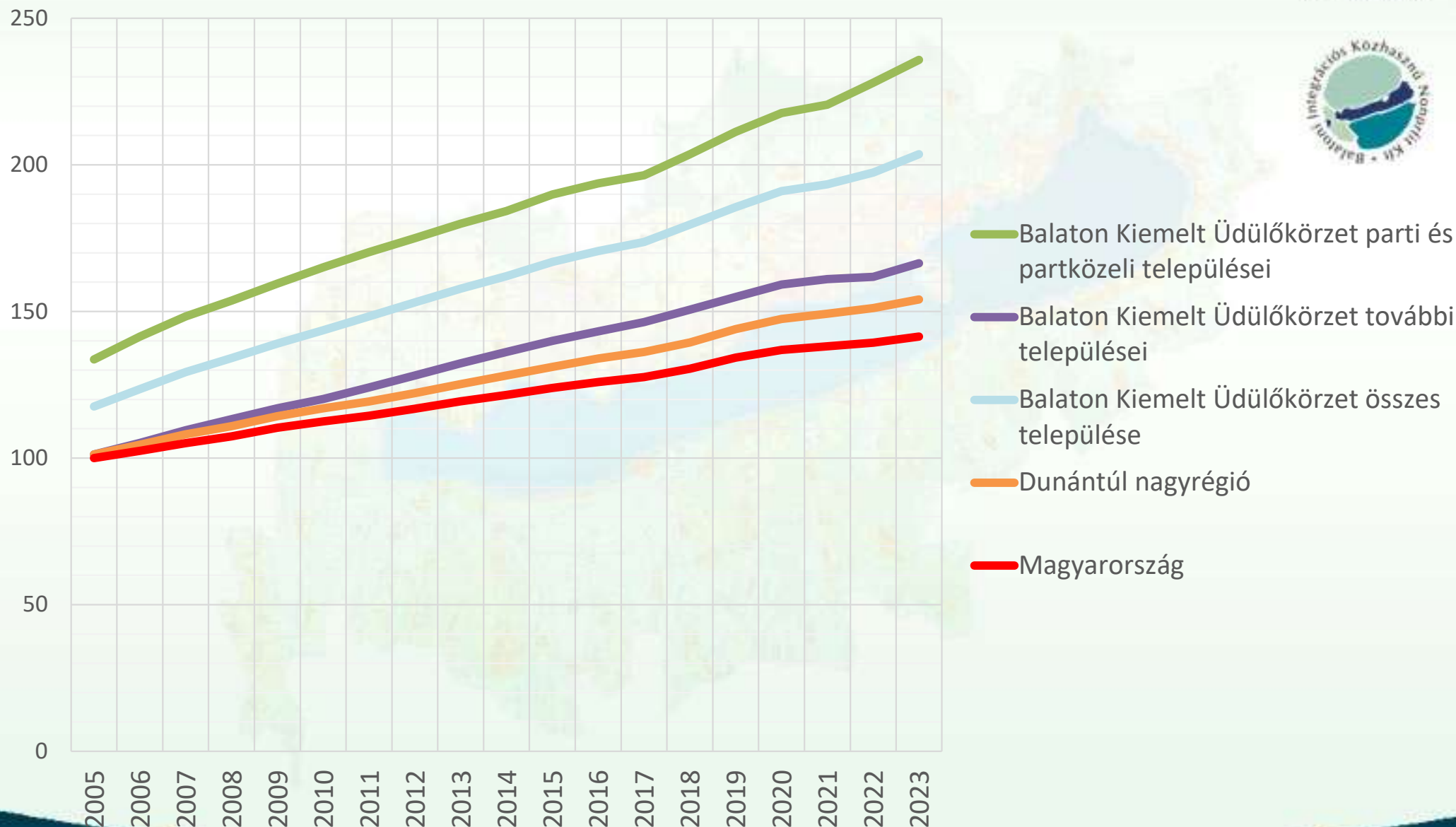
Ingázók aránya a foglalkoztatott népességből (%, 2011; 2022)

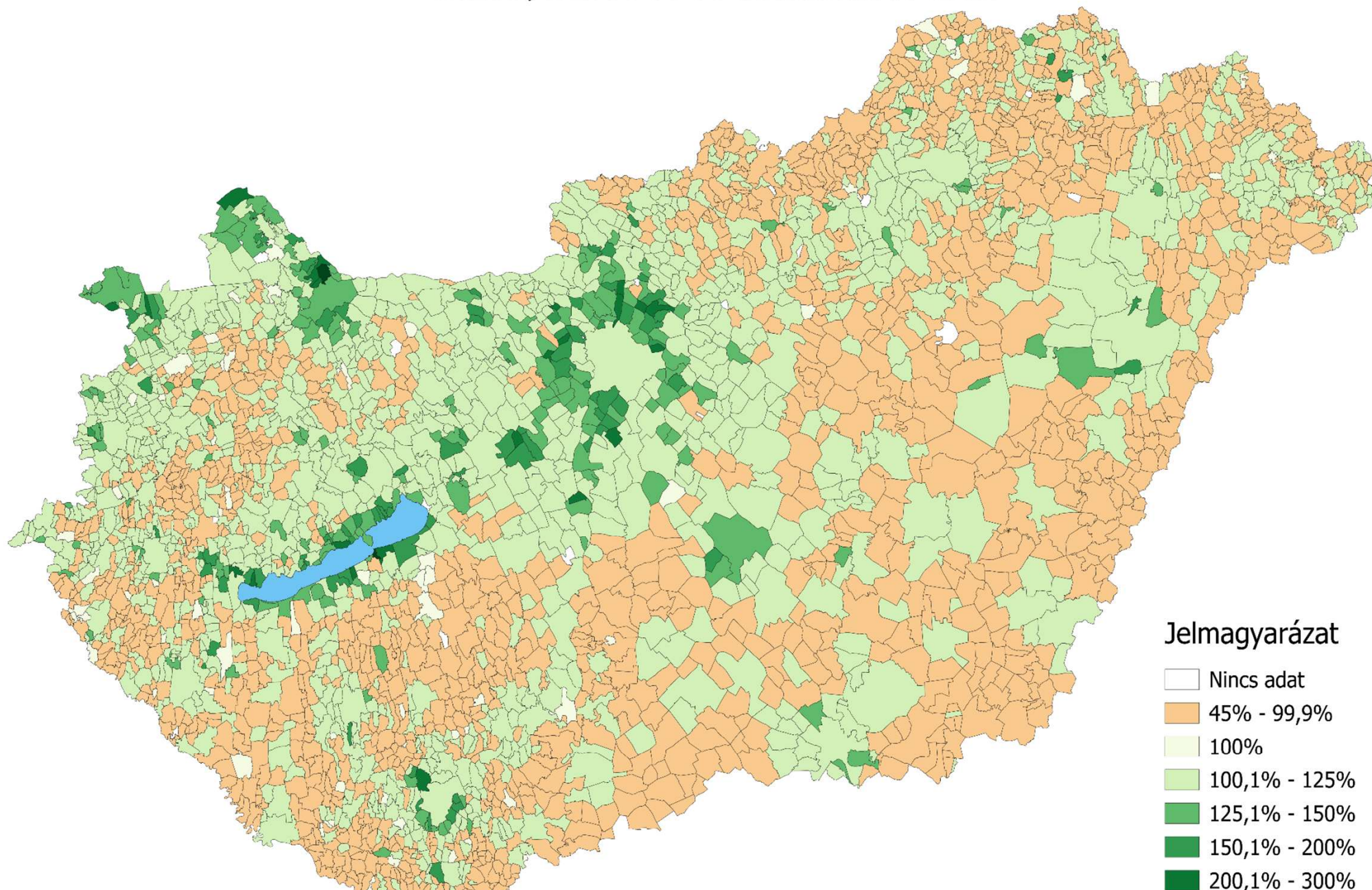
Budapestre ingázó foglalkoztatottak a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet városaiban, 2022

Öregedési index alakulása (fiatalkorúakra jutó időskorúak aránya, %) (2005-2023)

Magyarország településeinek lakásállomány-változása 2001-2022 között, a 2001-es év adatainak %-ában

Adatforrás: KSH-TelR

Térkép: BIFÜ NKft. Társadalomtudományi Kutatócsoport

OFTK (2014) a Balaton Kiemelt Térségről - ismétlés

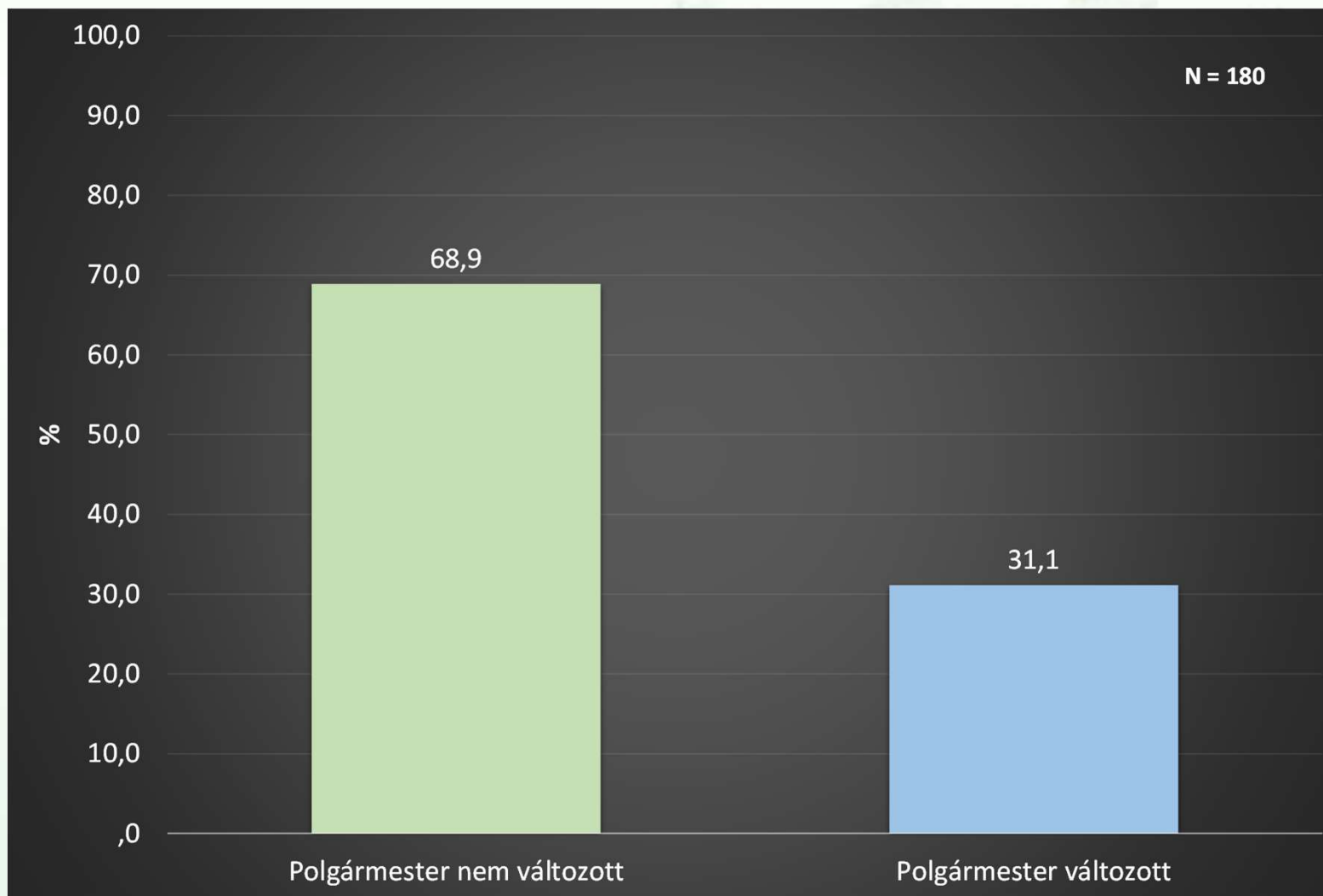

- **Különleges agglomerálódó várostérséget** alkotnak a Balaton körüli települések. Az itteni települési- és üdülőterületek további, káros összenövésének már szigorú területrendezési szabályozás is próbál gátat vetni, de a fejlesztéspolitikának sem szabad a Balaton menti beépítések fokozására ösztönözni a helyi szereplőket és a befektetőket
- A **Balaton-parti városhalmaz** ugyanakkor rendkívül **hasonló gazdasági, társadalmi és környezeti eredetű településfejlesztési, településszerkezeti problémákkal és lehetőségekkel rendelkezik**, ezért **egységes kezelése és a települések fejlesztési együttműködése** elengedhetetlen.
- A Balaton-térség fejlesztésének alapvető célja, hogy a környezet, a táj értékeinek megőrzésével és fejlesztésével, az érintett számos szereplő **partnerségét biztosító stabil intézményrendszer** megteremtésével egy fenntartható módon versenyképes Balaton térség jöjjön létre.

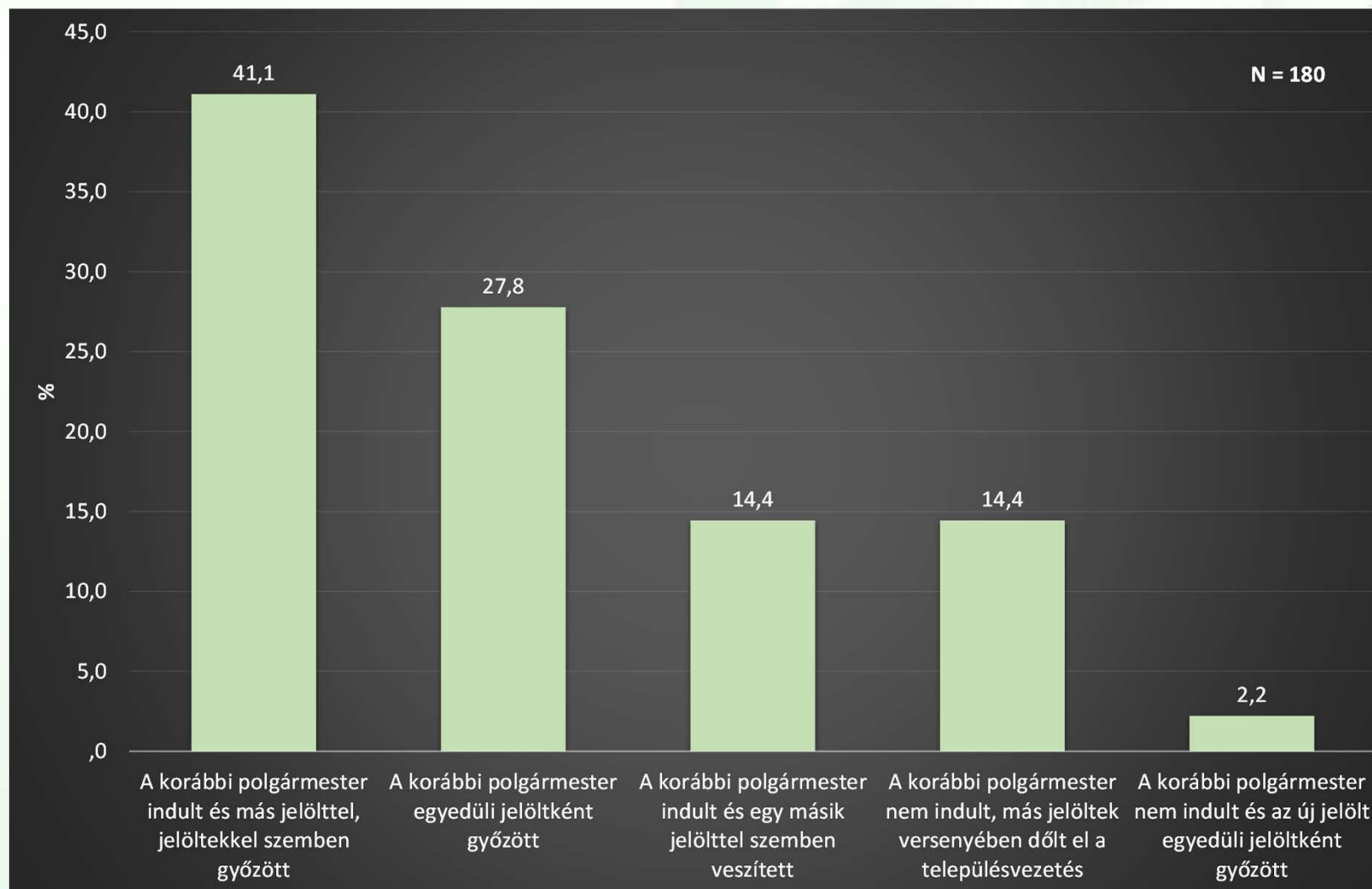
Következmények helyi és régiós szinten

2) AZ ÖNKORMÁNYZATI VÁLASZTÁSOK TANULSÁGAI

Településvezetői változások összképe a Balaton térségében a 2024 évi önkormányzati választás során a polgármesterek hivatalba lépéséig (2024. október 1.)

Településvezetői változások részletes képe a Balaton térségében a 2024 évi önkormányzati választás során a polgármesterek hivatalba lépéséig (2024. október 1.)

Háttér és módszerek

- 2022. évi településvezetői survey után változó körülmények, átalakuló területpolitika, változó személyi összetétel – **frissítés!**
- **Települési önkormányzatok** – alkalmasságukat az utóbbi időben többször bizonyították, a fejlesztéspolitika helyi szintű alapegysége, a középszintű területfejlesztési intézményrendszer fő partnerei

Cél:

- 1, Balaton Kiemelt Térség Fejlesztési Programja felülvizsgálatához érdemi információk
- 2, Területfejlesztési döntéstámogatás
- 3, Együttműködés elmélyítése

Módszerek:

Kvantitatív: adatelemzés (választási adatok), online kérdőív adatelemzése

Kvalitatív: mélyinterjúk, fókuszcsoportos beszélgetések, tartalomelemzés, online kérdőív

Mélyinterjúk leköszönő polgármesterekkel 2024 nyarán

Témák:

- Személyes vonatkozások: motivációk, polgármesteri tevékenység értékelése, célok, tervek
- Jogszabályi környezet: önkormányzatiság, terület- és településfejlesztés, Balaton térség
- Terület- és településfejlesztés: fejlesztési szükségletek, fejlesztésben részt vevő aktorok, intézményrendszer értékelése, hazai és nemzetközi jó példák
- Balatoni intézményrendszer: BFT és az Ügynökség szerepe, tevékenysége, a térségi intézményrendszer működésének értékelése

Alanyok:

- Bíró Róbert, Balatongyörök
- Jurcsó János, Balatonkenese
- Lombár Gábor, Balatonfenyves a Balatoni Szövetség elnöke
- Papp Gábor Hévíz
- Schmidt Jenő, Tab, a Települési Önkormányzatok Országos Szövetségének elnöke
- Sütő László, Marcali

A mélyinterjúk eredményei

Önkormányzati működés

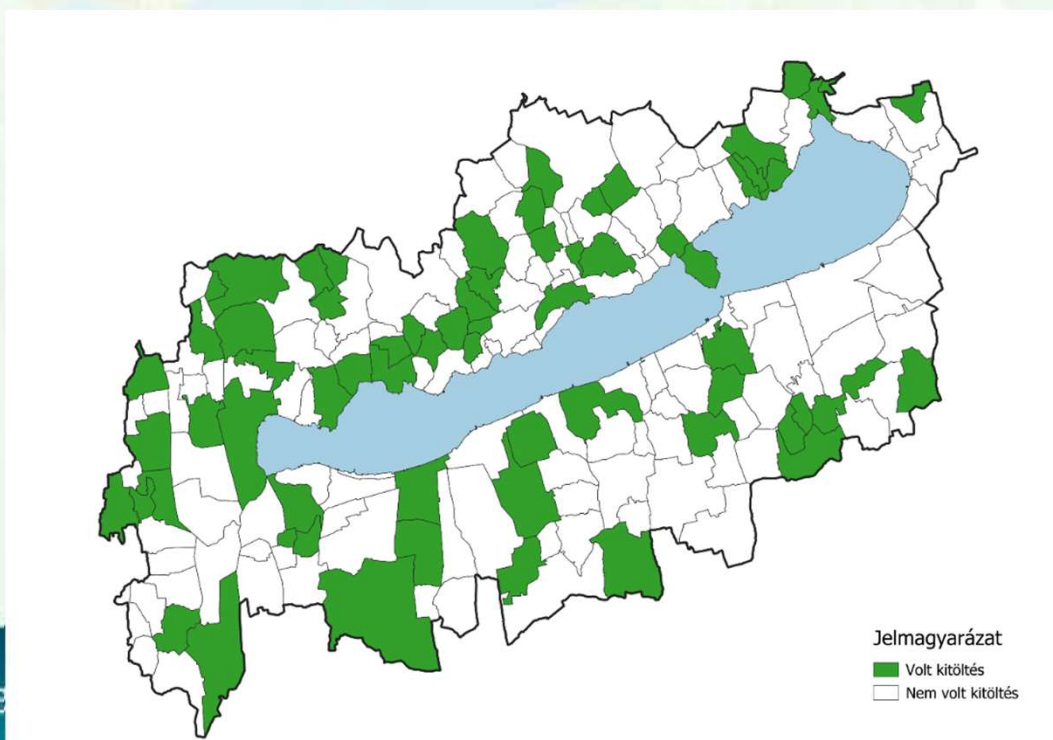
- **A sikeres településfejlesztés egyik kulcsa a stabilitás** – kérdés, hogy meddig tartható fenn?
- A helyi lakossággal való **folyamatos kommunikáció kulcsfontosságú** – a visszafogottság és az állandóság kevésbé kifizetődő?
- **Szimbolikus ügyek** szerepe
- **Helyismeret és helyi beágyazottság** – esetenként kontraproduktív is lehet

Területfejlesztés és Balaton

- Az eredményes térségfejlesztés érdekében indokolt lenne a **koordináló szervek megerősítése** – középszintű kompetenciák megerősítése a turizmusban is, nem csak a területfejlesztésben
- **A Balaton térségében tapasztalható területi differenciálódás visszafordítása szükséges** (funkciók és szolgáltatások megfelelő kialakítása, mobilitási feltételek biztosítása)
- Önkormányzatok részéről közös fellépés – érdekellentétek eliminálása?
- A balatoni településeknek hiányosak a nemzetközi kapcsolataik, tapasztalataik – BIFÜ mediálós szerepe?

Online településvezetői véleményvizsgálat

- 2024 november 4. – december 5. között
- 64 település részvételével (35,6%)
- Átlagos kitöltési idő közel 1 óra (58 perc) – 28 kérdés
- Válaszadók jogállás, településméret, part/háttérterületi eloszlása nem szignifikáns, és a földrajzi elhelyezkedés elfogadható
- 1/3 arányban új polgármester válaszadó!
- 62 polgármester, 1 alpolgármester, 1 osztályvezető válaszadó

Helyi érdekkonfliktusok településvezetők által azonosított aktorai (2024 ősz, polgármesteri online kérdőív)

		Érvényes válaszok		Érvényes válaszokra vetített érvényesen válaszolók aránya
		Száma	Százaléka	
Helyi érdekkonfliktusok aktorai	Frissen vásárolt ingatlannal rendelkező magyar üdülőtulajdonos	26	19,1%	44,8%
	Újonnan a Balatonhoz költöző állandó lakosok	20	14,7%	34,5%
	Zártkerti, szőlőhegyi, külterületi állandó lakosok	20	14,7%	34,5%
	Budapesti állandó lakosok	13	9,6%	22,4%
	Deviáns attitűdökkel rendelkező helyi lakosság	11	8,1%	19,0%
	Nem helyben lakó vállalkozók	9	6,6%	15,5%
	Frissen vásárolt ingatlannak rendelkező külföldi üdülőtulajdonos	7	5,1%	12,1%
	Fesztiválozók, bulituristák	7	5,1%	12,1%
	Városi állandó lakosok	6	4,4%	10,3%
	Több generáció óta a Balatonnál élő állandó lakosok	3	2,2%	5,2%
	Régóta tulajdonnal rendelkező magyar üdülőtulajdonos	3	2,2%	5,2%
	Régóta tulajdonnal rendelkező külföldi üdülőtulajdonos	3	2,2%	5,2%
	Faluban élő állandó lakosok	2	1,5%	3,4%
	Belterületi lakosok	2	1,5%	3,4%
	Helyben lakó vállalkozók	2	1,5%	3,4%
	Egyéb csoport	2	1,5%	3,4%
Total		136	100,0%	234,5%

Helyi konfliktushelyzetek településvezetők által azonosított tartalma (2024)

		Érvényes válaszok		Érvényes válaszokra vetített érvényesen válaszolók aránya
		Száma	Százaléka	
Helyi konfliktus helyzetek tartalma	Építkezések, beruházások	31	21,2%	53,4%
	Külterületi térhasználati konfliktusok	26	17,8%	44,8%
	Közlekedés	15	10,3%	25,9%
	Környezeti és természeti	13	8,9%	22,4%
	Belterületi térhasználati konfliktusok	11	7,5%	19,0%
	Tömegrendezvények	8	5,5%	13,8%
	Közforgalmi szolgáltatások	8	5,5%	13,8%
	Településfejlesztés	8	5,5%	13,8%
	Közbiztonság	7	4,8%	12,1%
	Egyéb konfliktus	6	4,1%	10,3%
	Vízparti konfliktusok	5	3,4%	8,6%
	Vízhasználati konfliktusok	4	2,7%	6,9%
	Turizmus	2	1,4%	3,4%
	Épített örökség	2	1,4%	3,4%
Total		146	100,0%	251,7%

Mely területeken volna szükséges erősíteni az önkormányzatok közötti kooperációt?

		Érvényes válaszok		Érvényes válaszokra vetített érvényesen válaszolók aránya
		Száma	Százaléka	
Önkormányzatok közötti kooperáció erősítésének lehetőségei	Turizmus fejlesztés	33	15,1%	51,6%
	Egészségügyi ellátás	28	12,8%	43,8%
	Közműszolgáltatások	20	9,1%	31,3%
	Településüzemeltetés	17	7,8%	26,6%
	Energiagazdálkodás	15	6,8%	23,4%
	Közbiztonság	15	6,8%	23,4%
	Hulladékgazdálkodás	13	5,9%	20,3%
	Szociális ellátás	12	5,5%	18,8%
	Oktatás- fejlesztés	12	5,5%	18,8%
	Településrendezés, tájrendezés	11	5,0%	17,2%
	Települési környezetvédelem	11	5,0%	17,2%
	Települési vízgazdálkodás	10	4,6%	15,6%
	Területi tervezés	9	4,1%	14,1%
	Önkormányzati gazdálkodás	5	2,3%	7,8%
	Gyermekjólét	4	1,8%	6,3%
	Közös rendeletalkotás	4	1,8%	6,3%
Total		219	100,0%	342,2%

Fejlesztési igények, tervek

Koncepcionális elképzelések – szabadszöveges válaszok alapján

- Alapinfrastruktúra-fejlesztés
- Turizmusfejlesztés (konkrétabban nem körülírt)
- Lakóingatlanok kialakítása, szolgálati lakások építése
- **Közösségépítés** (beköltözők és őslakosok konfliktusát is említve)
- Településkép megőrzése, hagyományok ápolása
- Környezeti fenntarthatóságot elősegítő fejlesztések
- Integrált, egymásra épülő, vagy partnerségben tervezett beavatkozások igénye nem jellemző....

3) KÖVETKEZTETÉSEK

Adottságok...

- **Beágyazott területfejlesztési intézményi struktúra** (a funkcionális várostérségi logikához is illeszkedik)
- Az **együttműködés** alulról építkező hagyományainak megléte (Balatoni Szövetség, NABE...stb)
- Létező, ám az oldódás kockázatától sújtott **balatoni identitás**
- **Népességfluktuációtól** sújtott, előregedő helyi társadalom
- **Környezeti sérülékenység, érzékenység**
- **Agglomerációs hatások** felerősödése (több dimenzióban)

Tézisek avagy figyelemfelhívás egy új programozási ciklusra készülvén...

1. A Balaton térség fenntartható fejlesztése országos érdek (ld. OFTK) mindaddig, ameddig fennállnak a térség kiemelt státuszát biztosító és alátámasztó kondíciók. A hazai területpolitika addig tud érdemi eredményekkel kecsegtető módon beavatkozni a Balaton térsége fejlesztése tekintetében, ameddig a térség versenyképességi tényezői nem oldódnak fel visszafordíthatatlan mértékben.
2. Az elmúlt hét évtizedben hiányzott a jellemzően centralizációs irányultságú fejlesztési logikából egy erős (funkcionális) térség kiépítésének szándéka és eszközrendszere. Egy következő programozási ciklus erre – tekintettel a térség még meglévő erőforrásaira – alkalmat adhatna...

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!

ELÉRHETŐSÉG:

Balatoni Integrációs Közhazsnú NKft.

Társadalomtudományi Kutatócsoport

Balatonfüred

Lóczy Lajos u. 62.

8230

tarsadalomkutato@balatonregion.hu

karoly.fekete@balatonregion.hu